Nr 11

Skatteutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 1 i vad avser vissa anslag inom finansdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1973/74 jämte motioner.

DRIFTBUDGETEN

SJUNDE HUVUDTITELN

Skatte- och kontrollväsen

1. **Tullverket: Förvaltningskostnader.** Kungl. Maj:t har under punkten C 1 föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för tullverkets organisation,

2. till *Tullverket: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 258 600 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1973: 255 av fru Normark m. fl. (s) vari hemställs

att riksdagen beslutar att ge Kungl. Maj:t till känna vad som anförts i motionen beträffande bibehållande av en tullkammare i Skellefteå;

1973: 397 av herr Sellgren m. fl. (fp) vari hemställs

att riksdagen med avslag på propositionen 1973: 1 bilaga 9 punkten C 1 mom. 1 hos Kungl. Maj:t begär ytterligare utredning och nytt förslag angående tullverkets organisation;

1973: 556 av herr Karl Bengtsson i Varberg m. fl. (fp) vari hemställs

att riksdagen med avslag på propositionen 1973: 1 bilaga 9, punkten C 1 mom. 1, i skrivelse till Kungl. Maj:t begär ytterligare utredning och nytt förslag angående tullverkets organisation;

1973: 564 av herr Carlström m. fl. (fp) vari hemställs

att riksdagen avslår propositionen i vad avser godkännande av de riktlinjer för tullverkets organisation som anförts i bilaga 9 till prop. 1973: 1;

Omtryckning: S. 1, rad 12 Står: 258 000 000 Rättat till: 258 600 000
S. 6, rad 11 nerifrån Står: 258 000 000 Rättat till: 258 600 000
S. 7, rad 18 Står: för Rätttat till: till

1973: 567 av herrar Enskog (fp) och Enlund (fp) vari hemställs
att riksdagen avslår propositionen i vad avser godkännande av de riktlinjer för tullverkets organisation som anförts i bilaga 9 till prop. 1973: 1;

1973: 580 av herrar Magnusson i Kristinehamn (vpk) och Andersson i Storfors (fp) vari hemställs
att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära att tullkammaren i Kristinehamn bibehålls i nuvarande omfattning;

1973: 584 av herrar Olsson i Kil (fp) och Eriksson i Arvika (fp) vari hemställs
"att riksdagen
1. avslår prop. 1973: 1, bilaga 9, punkten C 1, mom. 1, i vad avser indragning av tullkammaren och inrättande av tullstation i Kristinehamn,
2. hos Kungl. Maj:t begär ytterligare utredning och nytt förslag angående tullverkets organisation";

1973: 1017 av herr Gustafsson i Byske (c) vari hemställs
att riksdagen vid sin behandling av prop. 1973: 1 beslutar att tullkammaren i Skellefteå bibehålls;

1973: 1049 av herr Magnusson i Nennesholm (c) och fröken Hörlén (fp) vari hemställs
att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att någon form av lokal tullservice inrättas i Gislaved eller Värnamo;

1973: 1076 av herr Ångström (fp) vari hemställs
att riksdagen beslutar att, vid genomförandet av omorganisationen av tullverket, tullkammare behålls placerad i Skellefteå.

Utskottet

Under punkten C 1 begär Kungl. Maj:t att riksdagen skall godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för tullverkets organisation. Dessa riktlinjer överensstämmer i allt väsentligt med ett i sedvanlig ordning remissbehandlat förslag, som utarbetats av en särskild arbetsgrupp inom tullverket. I arbetsgruppen har ingått företrädare för de fackliga organisationerna inom tullverket. Förslaget kan i första hand ses som en konsekvens av 1972 års höstriksdags beslut att anta en ny tullag, som är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1974. Det kan här förtjäna erinras om att detta beslut fattades på hemställan av ett enhälligt skatteutskott. Denna reform innebär att tullproceduren utformas efter de principer som gäller för övrig indirekt beskattning. Den tullskyldige skall liksom den skattskyldige lämna en deklaration, vars riktighet han själv skall svara för. Vid återkommande import kan han få

disponera över varorna omedelbart utan att avvakta tullbehandling. Kontrollen av deklarationernas riktighet utövas bl. a. genom inspektionsbesök hos den tullskyldige.

Skatteutskottet underströk vid sin behandling av förslaget till ny tullag bl. a. angelägenheten av att övergången till det nya förfarandet kunde ske utan besvärande komplikationer och framhöll samtidigt vikten av att tullmyndigheterna på allt sätt medverkar till en smidig introduktion av systemet. Om tullverket skall kunna svara mot dessa förväntningar måste verkets distriktsorganisation få en utformning som tillvaratar de rationaliseringsmöjligheter som den nya tullproceduren kan väntas medföra vilket också är en förutsättning för att näringslivets önkemål om en ändamålsenlig tullservice skall kunna tillgodoses. Vid utarbetandet av riktlinjerna för den nya organisationen har även de nya uppgifter för tullverket som tillkommer genom EG-avtalet beaktats.

Den främsta invändningen mot den nuvarande organisationen är att den med sin splittring på mer än 50 myndigheter närmast under tullstyrelsen inte svarar mot nulägets krav. Det har därför framstått som angeläget att det för tullverksamheten under tullstyrelsens nivå skapas en organisation, där övergripande ledning och resursansvar kan samlas hos ett fåtal myndigheter med tillräckligt stora verksamhetsområden för att tillgodose specialistfunktioner inom olika sektorer.

Riktlinjerna för den nya organisationen innebär att landet delas in i fyra tullregioner och tre gränstulldistrikt. Tullregionerna benämns Norra, Östra, Södra och Västra tullregionen. Som chefsmyndighet får de tulldirektioner i Sundsvall, Stockholm, Malmö och Göteborg. Områdena längs landgränsen föreslås indelade i tre gränstulldistrikt.

Tullregionerna indelas för annan verksamhet än kustbevakning i sammanlagt 19 tulldistrikt. Ledningsorgan för tulldistrikten är distriktstullkammare. Distriktstullkamrarna på regionhuvudorterna leds direkt av vederbörande tulldirektion.

Vid sidan av distriktstullkammaren finns i en del distrikt en eller undantagsvis två tullkammare. Dessa skiljer sig från distriktstullkammaren genom att de inte har fullständig bevakningsorganisation.

Distriktstullkamrarna och tullkamrarna är huvudorgan för tullklarering av gods och transportmedel. De har fullständig förtullningsrätt, dvs. de får tullklarera allt slags gods. Under dem lyder tullstationer och tullexpeditioner, avsedda huvudsakligen för expediering av sjötrafik och trafik över landgränsen samt tullklarering av partigods och liknande gods.

Enligt 6 § tullagen bestämmer Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, tullstyrelsen var förtullning får ske. Den närmare indelningen av regionerna i distrikt liksom fastställandet av antalet tullkammare förutsätts ankomma på Kungl. Maj:t efter sedvanligt remissförfarande.

Avslag på propositionen i vad den avser godkännande av riktlinjerna för tullverkets organisation yrkas i de delvis likalydande motionerna 1973: 397, 1973: 556, 1973: 564 och 1973: 567. I de två förstnämnda motionerna begärs ytterligare utredning.

Med anledning av propositionen har också framställts yrkanden om att vissa tullkammare, som enligt utredningens förslag bör dras in, skall bibehållas. Sålunda yrkas bibehållande av tullkammaren i Skellefteå i motionerna 1973: 255, 1973: 1017 och 1973: 1076 och av tullkammaren i Kristinehamn i motionerna 1973: 580 och 1973: 584.

Utskottet behandlar i detta sammanhang också motionen 1973: 1049 angående förbättrad tullservice i Gislaved eller Värnamo.

Motionärerna i avslagsmotionerna åberopar främst vissa farhågor för försämrad tullservice som näringslivets företrädare framfört vid remissbehandlingen och uttalar oro för att minskningen av antalet tullkammare skall leda till sämre möjligheter för exportföretag att få erforderligt bistånd i frågor som sammanhänger med EG-avtalet. De övriga motionerna syftar till förbättrad tullservice på särskilda orter och får ses som uttryck för lokala önskemål.

Utskottet har vid sin granskning av den verkställda utredningen och de på grundval därav framlagda riktlinjerna icke kunnat finna några bärande skäl för de framförda avslagsyrkandena. Vad det närmast gäller är att fastställa tidpunkten när vissa grundläggande principer skall börja tillämpas i fråga om uppbyggnaden av en organisation, som är avsedd att kompletteras och förbättras i takt med erfarenheterna. När motionärerna talar om drastiska personalinskränkningar omfattande 270 tulltaxeringsutbildade tjänstemän, förbiser de att tullstyrelsen i sina anslagsäskanden för det kommande budgetåret inte föreslår några indragningar av sådana tjänster utan i stället räknar med att behovet av sådan personal t. o. m. kan öka temporärt. Det är också uppenbart att motionärerna inte i tillräcklig grad beaktat att den nya tullproceduren på sikt måste medföra en radikal omdisposition av både personal och arbetsuppgifter för att systemet skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt, men att denna omläggning — som understryks i propositionen — skall ske genom successiva förändringar och med iakttagande av näringslivets behov av service. Utskottet, som anser de opreciserade anmärkningarna mot den verkställda utredningen vara ogrundade, finner sig under givna förutsättningar inte kunna biträda yrkandena om avslag.

Med hänvisning till tullstyrelsens uttalande att den nya distriktsorganisationen möjliggör att beslutanderätt i ett stort antal ärenden kan delegeras från tullstyrelsen till ledningsorganen för tullregionerna har vid behandlingen i utskottet efterlysts uppgifter om hur den nya organisationen kommer att återverka på tullstyrelsens organisation och personalbehov. Även vissa remissinstanser har ställt samma fråga, och departementschefen uttalar med anledning härav, att detta spörsmål

bör tas upp av tullstyrelsen när det finns underlag för att bedöma hur den regionala organisationen påverkar resursbehovet hos styrelsen. Enligt vad utskottet erfarit räknar tullstyrelsen med att regionernas personalfrågor, vissa ekonomiskt administrativa frågor liksom huvudparten av ärenden rörande tullrestitution skall kunna delegeras, vilket kan beräknas medföra vissa begränsade personalbesparingar som emellertid sannolikt kommer att uppvägas av det ökade personalbehov som EG-frågorna kommer att påkalla även vid centralmyndigheten. Tullstyrelsen kommer så snart den nya distriktsorganisationen genomförts att närmare precisera sina förslag till organisatoriska förändringar inom den centrala myndigheten i kommande anslagsäskanden. Enligt utskottets mening kan det inte betecknas som någon brist i utredningen om distriktsorganisationen att den inte behandlar förslagets inverkan på centralmyndigheten. Utskottet anser det både logiskt och lämpligt att man först beslutar om den stora organisatoriska reformen i fråga om den tunga delen av tullverket, alltså distriktsorganisationen, och att man sedan ser över den centrala myndigheten.

Som framgår av vad utskottet tidigare anfört är inte avsikten att riksdagen skall ta ställning till detaljutformningen av den nya organisationen. Enligt tullagen förutsätts Kungl. Maj:t avgöra sådana frågor. Det vore enligt utskottets mening olyckligt om man i alltför hög grad skulle binda organisationen genom riksdagsbeslut. Den kommande utvecklingen på tullområdet kan väntas ställa stora krav på flexibilitet inom distriktsorganisationen, vilket sannolikt skulle motverkas av en detaljerad organisationsplan som endast kan ändras genom riksdagsbeslut. Utskottet vill därför i anslutning till motionerna om bibehållande av vissa tullkammare framhålla att det väsentliga knappast kan vara om det lokala organet kallas det ena eller det andra utan det avgörande för näringslivet på orten måste vara att tullservicen blir fullt tillfredsställande. Det bör därvid uppmärksammas att den nya tullproceduren kommer att medföra att tulltjänstemännen i en helt annan omfattning än tidigare kommer att besöka företagen för att kontrollera tulldeklarationernas riktighet. Härvid skapas självfallet även nya möjligheter för företagen att rådfråga tjänstemännen i alla förekommande tullspörsmål. En liknande verkan kommer EG-avtalets krav på ursprungsdokumentation och ursprungskontroll att medföra. De härav föranledda kontrollbesöken från tullens sida medför att de exporterande företagen, vilka främst kommer att ha problem med anledning av EG-avtalet, också kommer att få god service i dessa frågor. I vissa motioner uttalas farhågor för att näringslivet på de orter där tullkammaren kommer att dras in får försämrade förhållanden på grund av de ökade avstånden till tullmyndigheten. Dessa olägenheter torde enligt utskottets mening i hög grad kunna elimineras genom möjligheterna att utnyttja de moderna kommunikationerna.

Utskottet har med dessa synpunkter velat understryka att det inom de angivna riktlinjerna för distriktsorganisationen finns betydande möjligheter att tillgodose näringslivets krav på service såväl i stort som på det lokala planet. Med anledning av motionen om förbättrad tullservice i Gislaved eller Värnamo har utskottet från tullstyrelsen erfarit att det f. n. saknas underlag för en fast tullanstalt inom det avsedda området men att styrelsen inte är främmande för tanken att låta en tulltaxeringsutbildad tjänsteman från tullkammaren i Jönköping tjänstgöra på lämplig plats inom området under begränsad tid (t. ex. en dag i veckan) för att ge service åt företagen i EG-frågor, om så skulle visa sig erforderligt.

Utskottet förutsätter därför att liknande arrangemang kan tänkas komma i fråga beträffande andra orter, däribland Skellefteå och Kristinehamn, om behov därav föreligger. Beträffande indragningen av tullkamrarna på sistnämnda orter vill utskottet — utan att föregripa Kungl. Maj:ts prövning av dessa frågor — endast uttala att utskottet anser sig kunna förutsätta att Kungl. Maj:t härvid i vederbörlig mån även beaktar de synpunkter som framförts i motionerna.

Med det anförda tillstyrker utskottet de föreslagna riktlinjerna för tullverkets organisation och avstyrker således bifall till motionerna.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen — med avslag på motionerna 1973: 397, 1973: 556, 1973: 564, 1973: 567 och 1973: 584 i vad de avser avslag på propositionen beträffande punkten C 1: 1 — godkänner de i propositionen förordade riktlinjerna för tullverkets organisation,
2. att riksdagen avslår motionerna 1973: 255, 1973: 397, 1973: 556, 1973: 580, 1973: 584, 1973: 1017, 1973: 1049 och 1973: 1076 i den mån motionerna inte behandlas under 1 eller kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört,
3. att riksdagen till *Tullverket: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 258 600 000 kr.

2. **Tullverket: Anskaffning av viss materiel.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts under punkten C 2 framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Tullverket: Anskaffning av viss materiel* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 2 450 000 kr.

3. **Riksskatteverket.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten C 5, s. 70—80) och hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att inrätta en extra ordinarie tjänst för chef för huvudenhet,

2. till *Riksskatteverket* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 70 800 000 kr.

4. **Stämpelomkostnader m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna C 12—C 15, s. 82—84) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Stämpelomkostnader* ett förslagsanslag av 1 547 000 kr.,
2. till *Kostnader för årlig taxering m. m.* ett förslagsanslag av 53 000 000 kr.,
3. till *Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m.* ett förslagsanslag av 34 530 000 kr.,
4. till *Kilometerbeskattning* ett förslagsanslag av 7 400 000 kr.

5. **Bidrag till Föreningen Fruktdrycker.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 4, s. 91) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Föreningen Fruktdrycker* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 35 000 kr.

6. **Bidrag till vanföra ägare av motorfordon.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 5, s. 92) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vanföra ägare av motorfordon* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

7. **Vissa byggnadsarbeten vid tullverket.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten II: 13, s. 107) och hemställer

att riksdagen till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverket* för budgetåret 1973/74 anvisar ett investeringsanslag av 100 000 kr.

FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

8. **Lån för inrättande av alkoholfria restauranger.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten V: 5, s. 108) och hemställer

att riksdagen till *Lån för inrättande av alkoholfria restauranger* för budgetåret 1973/74 anvisar ett investeringsanslag av 40 000 kr.

Stockholm den 13 mars 1973

På skatteutskottets vägnar
TAGE MAGNUSSON

Närvarande: herrar Brandt* (s), Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt* (fp), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Björk i Gävle* (c) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation vid punkten 1 (Tullverket: Förvaltningskostnader)
av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Larsson i Umeå (fp) och Nilsson i Trobro (m), som

dels anfört:

Vi är i princip eniga med departementschefen om att skäl talar för en ny distriktsorganisation för tullverket. Genomförandet av en sådan är dock inte lämpligt, förrän erfarenheter vunnits av den nya tullagen och de krav, som kommer att ställas på både näringslivet och tullverket genom EG-avtalet. Den av tullstyrelsen föreslagna distriktsorganisationen innebär indragning av tullkammare på 17 orter och departementschefen har i princip godtagit detta förslag. För närvarande pågår ett remissförfarande, som skall utgöra underlag för Kungl. Maj:ts beslut om distriktsindelning och antal tullkammare. Det är otillfredsställande, att riksdagen innan beslut fattas om en ny distriktsorganisation inte haft tillgång till detta material. Vi är medvetna om nödvändigheten av en anpassad organisation för tullverket men finner det angeläget att ett beslut om organisationsförändringar baseras på ett bättre underbyggt sakmaterial och vunna erfarenheter. Indragningen av den service som en tullkammare kan ge har även betydelse för näringslivets utveckling och benägenheten för lokalisering av företag. Lokaliseringspolitiska synpunkter bör därför invägas i de beslut som sker huruvida en befintlig tullkammare skall indragas eller ej. Enligt det förslag, som framlagts av tullstyrelsen, får man på vissa platser onormalt långa avstånd till tullkammare. Särskilt vissa norrlandsstäder kommer att drabbas hårt och den där befintliga industrin liksom övrigt näringsliv kommer att få betydande merkostnader genom den försämrade service, som en indragning av tullkammaren kommer att medföra. Det kan nämnas, att Örnsköldsvik kommer att få ett avstånd till närmaste tullkammare av 176 km och Skellefteå 140 km, och liknande förhållanden föreligger även på en del andra orter som föreslås få sin tullkammare indragen. En särskild hänsyn bör givetvis tas till orter, som klassas som primära centra, liksom till andra orter med ett rikt och exportinriktat näringsliv. En indragning av tullkammaren på sådana orter strider mot de principer som låg till grund för ortsklassificeringen. Även orter, som f. n. ej har någon form av lokal tullservice som ex. Gislaved eller Värnamo men där man har ett näringsliv, som är beroende av tullverkets tjänster, bör ges en rimlig service.

dels ansett att utskottet under punkterna 1 och 2 i sin hemställan avseende punkten C 1 i propositionen bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973: 255, 1973: 397, 1973: 556, 1973: 564, 1973: 567, 1973: 580, 1973: 584, 1973: 1017, 1973: 1049 och 1973: 1076 godkänner de i propositionen förordade riktlinjerna för tullverkets organisation med det förbehållet att nu befintliga tullkammare inte får dras in utan riksdagens godkännande av Kungl. Maj:ts härom framlagda förslag, som bör bygga på erfarenheterna av den nya tullproceduren och av EG-avtalets verkningar.

Särskilda yttranden vid punkten 1

1. av herrar Sundkvist (c), Olof Johansson i Stockholm (c) och Björk i Gävle (c):

Utskottet anser det både logiskt och lämpligt att man först beslutar om den stora organisatoriska reformen i fråga om distriktsorganisationen och att man sedan ser över den centrala myndigheten, tullstyrelsen. Enligt vår mening kan man anföra skäl för att den verkställda utredningen och den på grundval därav föreslagna omorganisationen redan från början borde ha omfattat också effekterna inom centralmyndigheten. Även om verkningarna rent personalmässigt — som utskottet framhåller — blir begränsade, framstår det som en brist att man saknar överblick över de totala verkningarna. I fråga om exempelvis tullrestitutionsfrågorna förutsätter utskottet att de till huvudsaklig del skall kunna delegeras från tullstyrelsen till tulldirektionerna och tullkamrarna. I organisationsutredningen redovisas visserligen personalbehovet på de olika restitutionsexpeditionerna, men någon översiktlig redovisning av organisationsförslagets verkningar centralt och lokalt på detta område kan inte erhållas med ledning av utredningen eller propositionen. Med hänsyn härtill finner vi det angeläget att Kungl. Maj:t i nästkommande statsverksproposition lämnar en totalredovisning av omorganisationens verkningar såväl för tullstyrelsen som för distriktsorganisationen och därvid också lägger fram preciserade förslag i fråga om personalindragningar och besparingseffekter.

2. av fru Normark (s):

Tullverket bör i likhet med andra samhällssektorer organiseras så, att största effekt av resurserna erhålls. Utskottet har därför tillstyrkt den föreslagna omorganisationen av tullverket.

Det är emellertid tveksamt om ett genomförande av omorganisationen i alla detaljer är enbart av godo. I län där stora avstånd gör tulltjänstemännens resor tidskrävande och således också medför stora kostnader kan det vara rationellare att inte genomföra den föreslagna organisationsförändringen.

För näringslivet är det av största vikt att erhålla fullt tillfredsställande tullservice och därför bör garantier skapas för att förhållandena inte försämras i sådant avseende.

MARCUS BOKTR. STOCKHOLM 1973 730046